

Зміст

1. Вступ	4
2. Рекомендацій з користування практикумом	4
3. Історико-культурні об'єкти Кам'янця-Подільського	5
3.1. Практичне заняття №1	5
3.2. Практичне заняття №2	6
3.3. Практичне заняття №3	6
3.4. Практичне заняття №4	9
3.5. Практичне заняття №5	11
3.6. Практичне заняття №6	14
3.7. Практичне заняття №7	16
3.8. Практичне заняття №8	20
4. Висновки	25
5. Використана література	25

Вступ

Кам'янець-Подільський – одне з найдревніших міст України. Має унікальну історію, цікаві архітектурні пам'ятки, свої культурні традиції, мальовничу природу. Недарма споконвіків місто називають містом-фортецею, «перлиною», «квіткою на камені». Вивчення молоддю історії свого рідного міста - перша сходинка до пізнання історико-культурного надбання України.

Мета практикума – набуття компетентностей у процесі занять краєзнавством, формування патріотизму, любові до рідного краю.

Завдання практикума – поглиблення та систематизація набутих знань з краєзнавства, перевірка якості їх засвоєння.

Практичне значення - самостійна робота учнівської молоді з вивчення історії м. Кам'янця-Подільського, а також для організації туристсько-краєзнавчої роботи в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах.

Практикум «Історико-культурні об'єкти Кам'янця-Подільського» відповідає програмі гуртка «Рідний край» розділ «Краєзнавство» тема «Історико-культурні об'єкти Кам'янця-Подільського».

Рекомендацій з користування практикумом

Завдання та запитання в практикумі подано згідно з історичними періодами розвитку міста. Більшість запитань мають тестову форму, інші – нескладні кроссворди. При виконанні тестових запитань відповідь необхідно підкреслювати. В завданнях об'єднані два питання з однаковою відповіддю.

При складанні питань використано літературу: Ганаба С. О. «Моє місто-Кам'янець-Подільський».- Кам'янець-Подільський, 2004., Завальнюк О. , Комарницький О. «Кам'янець-Подільський» Історико-популярний нарис.- Кам'янець-Подільський, 2001.

Практичне заняття №1

З сивини віків

1. Найдавніша археологічна знахідка (епоха паолеоліту) поблизу Старого міста

				i
--	--	--	--	---

							a
--	--	--	--	--	--	--	---

2. У VIII-IX ст. на території нашого міста жили слов'янські племена:

Трипільців

Черняхівців

Тиверців

3. Траянові вали, ознака давньоримської присутності в нашому краї, були побудовані в

_____ ст. н. е.

4. Місцевість Нового плану, де за легендою армія гунів напувала своїх коней в 4 ст.нашої.ери

Г						i
---	--	--	--	--	--	---

к						i
---	--	--	--	--	--	---

5. Стародавні греки називали р.Дністер

Істр

Танаїс

Тірас

Гіпаніс

6. Стародавні назви Кам'янця, які відповідають словам «камінь», «місто», «скеля»

5 }
5 } ДАВА

(цифра 5 дорівнює кількості букв в слові)

7. Як називали татарських урядовців, які були намісниками монгольського хана та збирачами податків на Русі

баскак

отаман

хан

	а		а
	а		а

4. Орган влади, який контролював діяльність лави і ради Польського магістрату

рада 10 мужів рада 20 мужів рада 30 мужів рада 40 мужів

5. «Як промені сонця на гербі міському,

Дев'ять промінчиків - вулиць відходять

Від серця – міського майдану»

→				
	вписати назву за годинниковою стрілкою			

6. «Під бій барабанів і крики натовпа

Виводять нещасних із темних підвалів.

На місці, яке називається

--	--	--	--	--	--

Їм голови стяне молодик в червонім.»

7. Об'єднайте питання однією відповіддю:

а) У XVI ст. населення Кам'янця підпорядковувалося трьом магістратам

б) Назвіть національні громади міста, які мали свої органи самоврядування

	,		,	
--	---	--	---	--

8. Майдани Кам'янця, які мають в назві слово «ринок»

	,		,	
--	---	--	---	--

9. Встановіть відповідність гербів громадам міста:

русини

овен з прапорцем

вірмени

Св. Георгій на коні

7. Місцевість, де залишали товари іноземні купці в XVI – XVII ст, коли йшли з подарунками та грошима до старости кам'янецького називалась Караван-сарай. Сформууйте сучасну назву району міста, викреслюючи непотрібні букви:

к а р а в а н - с а р а й

8. Найдавніші православні храми Кам'янця

_____ , _____ , _____

9. В якому році українці отримали привілей на право обирати свого вїйта

1374р.

1491р.

1463р.

1672р

10. «Гїрка водиця, ой гїрка!

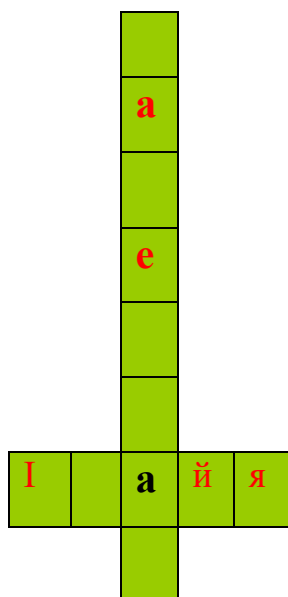
А мріялося ж місто напоїти.

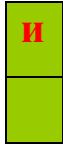
І много літ каменяря рука

Завзято кайлувала скельні плити.» Назви криниці:

_____ чи _____

11. Літератор, богослов, полемїст народився у Кам'янці в 30-х роках XVI ст., все життя прожив у Московщині.





12. Православна церква XVIII ст, яка збудована без єдиного цвяха:

Петропавлівська Хрестовоздвиженська Миколаївська

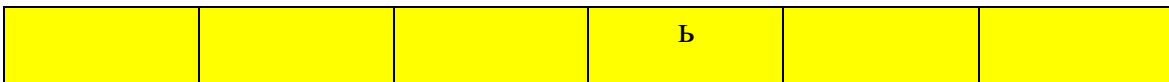
13. Центром життя вірменської громади міста в XVIст був майдан



Практичне заняття №5

Кам'янець- місто-фортеця

1. В давні часи місто захищали від ворогів високі скелі р. Смотрич, які називаються



2. Назвіть всі башти фортеці, рухаючись за годинниковою стрілкою, починаючи від вхідної брами



3. Ремісники, які виготовляли посуд з глини, опікувалися баштою

Кравецька Різницька Гончарська

4. У найдоступніших для ворога місцях на північному заході та південному заході півострова польськими інженерами на поч. XVI ст були збудовані фортифікаційні споруди зі шлюзами, що перегороджували течію річки.

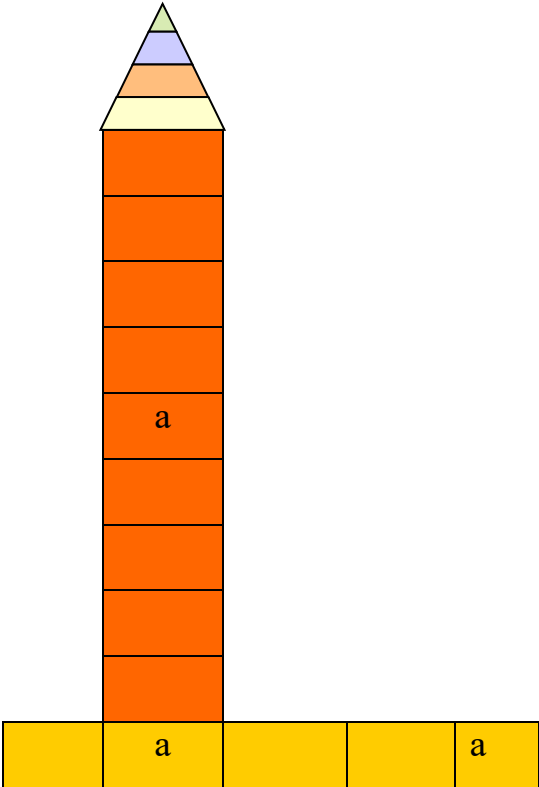
Вкажіть їх місцезнаходження на схемі Кам'янця



5. Земляні оборонні споруди, які збудував Теофіл Шомберг у 1621р. для захисту міста від далекобійних гармат



6. Оборона споруда, в конструкції якої було використано принцип - рекошетування ядер Альбрехта Дюрера .



знаходиться пристрій для

Практичне заняття №6

Під турецьким пануванням

1. В якому році козацьке військо на чолі з Богданом Хмельницьким тримало Кам'янець в облозі 2 тижня ?

1648

1652

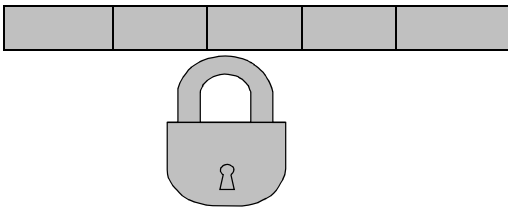
1656

2. Про яку споруду розповідає легенда:

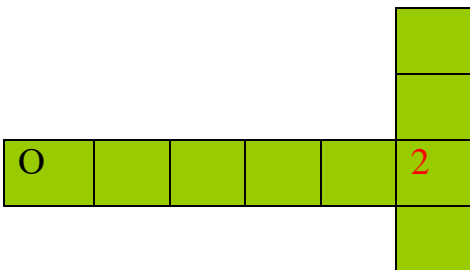
«Не для сили мусульманської, а для слави християнської»

Будували люди стіни і бійниці,

а під кожен камінь хрест лягав натільний»



3. Хто і коли сказав про Кам'янецьку фортецю: «Один Бог і зуміє її здолати?»



4. Встановіть відповідність:

Ю. Хмельницький

Кам'янецький бейлер-бей

Галіль-паша

султан Османської імперії

Ю. Володигевський

князь Сарматський, правитель України

МагометІУ

Гектор Кам'янецький

5. Назвіть число, місяць, рік взяття турецькими військами Кам'янецької фортеці

6. На розі Тісного провулку та вулиці Вірменська знаходиться історико-архітектурна пам'ятка, пов'язана з перебуванням турків у Кам'янці.

Вкажіть назву.

Будинок **Н** _____ **А** **С** _____ **А**
9 букв 7 букв

7. Про якого володаря та про яку браму мова?

«Бундюжно насупивши брови, сховавши радісний блиск,
Господар світів на білім коні в'їзжає Porta temporis»

Польська

ПетроІ

Міська

Магомет ІУ

Руська

Абаза-паша

8. Напишіть ім'я та прізвище історичної особи:

«Як античний герой Гектор захистив Трою, так Кам'янець захистив...»

й

є ь й

9. Автор найвідомішого плану Кам'янця 1672 року

К _____ н _____ Т _____ ч

10. Турецька окупація Поділля і Кам'янця в 17 ст. тривала

7 років

17 років

27 років

37 років

11. Який католицький костел турки перетворили на головну мечеть Подільського пашалика?

Домініканський

Францисканський

Петропавлівський

12. Об'єднайте два питання однією відповіддю:

а) «Готично музика звучить

Під костельним дахом,

А поряд башта височить

Сумує за намазом.»

б) Висока споруда, з якої муедзин скликав мусульман до молитви

_____ А _____

13. Після турецької навали (1672-1699 рр.) Кам'янець та Подільське воєводство повернулися під владу Речі Посполитої за

Андрусівською угодою Бучатською угодою Карловецькою угодою

Практичне заняття №7

Під російським орлом

1. В якому році Кам'янець став столицею Подільської губернії

1731 1774 1793 1893

2. Назва вулиці в Старому місті, на якій знаходиться найдавніша аптека Кам'янця

Татарська Зарванська Застунська

3. За завданням Археографічної комісії у 1846 році відвідав Кам'янець і зробив малюнки історичних пам'яток

4. Назва майдану в Старому місті:

«Старий ринок серед міста, тільки то плацу,
старий дім губернаторів, тільки і палацу.»

Степан Руданський

_____ й _____

_____ к _____

5. Об'єднайте два питання однією відповіддю:

а) Народний герой Поділля, ім'ям якого названо одну з башт фортеці

				М					е				
--	--	--	--	---	--	--	--	--	---	--	--	--	--

б) «За Сибиром сонце всходить

Хлопці не зівайте.

Ви на мене _____ а_

Всю надію майте»

6. Який ринок міста у ХІХ ст. мав назву „обжерний ряд”?

Руський

Польський

Вірменський

7. Гучний подарунок знаного майстра зі Львова Федіра Полянського на дзвіниці Ратуші.

годинник

дзвін

гармата

8. В якому році було завершено будівництво Новопланівського мосту?

1871

1873

1875

9. Заповніть таблицю:

Назва будівлі в ХІХ-поч. ХХст.	Сучасна назва, що зараз розміщено.
Окружний губерньський суд	
Вірменський торговий будинок	
Чоловіча російська гімназія	

10. Об'єднайте два питання однією відповіддю:

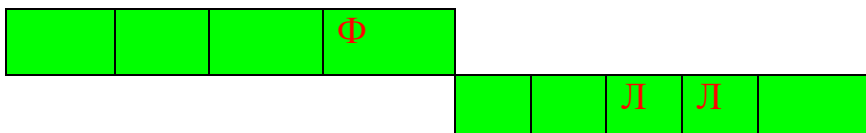
а) В 19ст. талановитий лікар, історик-краєзнавець за покликанням підписував свої твори псевдонімом «Доктор Антоній Ю.». Назвіть справжні ім'я та прізвище

б) Видатний кам'янчанин 19 ст. про якого казали:

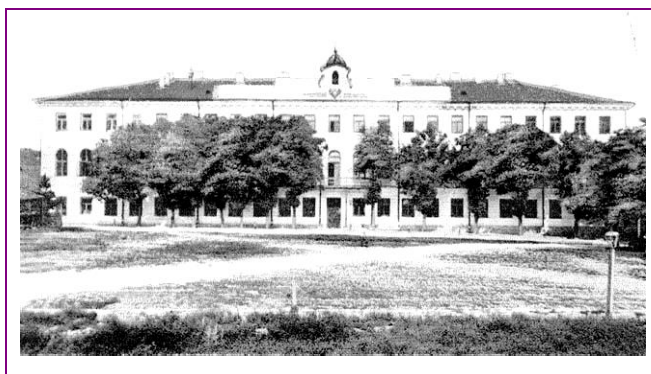
«Син цієї землі, минуле її любив,

вивчав та узагальнював,

а скарби її поважати вчив»



11. Яку будівлю Старого міста зображено на світлині поч. 20 ст.



ліцей

школа

гімназія

12. Місцевість, де зараз знаходиться «Лебедине озеро» в ХІХст. називалась

Старий бульвар

Новий бульвар

Сометровка

13. Окрасою Нового плану став собор Олександра Невського, збудований в

1863 р.

1873 р.

1883 р.

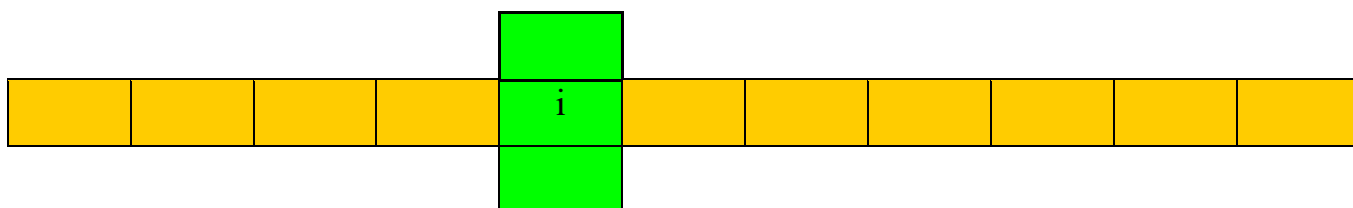
1893 р.

14. Як називалась в ХІХст. місцевість Старого міста де було дві споруди - одна для захисту, друга для Тори



15. Міський будинок культури вперше було відкрито 3 січня 1901р. Як він тоді називався?

Вписати назву по горизонталі та по вертикалі



16. Місце, де відбулася зустріч двох правителів – російського імператора Олександра 1 та польського графа Ігнація Сцибора-Мархоцького, власителя Миньковецької держави.

Міська брама Польська брама Руська брама

17. Об'єднайте два питання однією відповіддю:

а) «Витрішкати очі, двоохметровий зріст.

Хто це пишним плюмажем підмітає вхід?»

б) Яку назву отримала брама після події описаній в першому питанні?

З двох слів складіть потрібне:

В і т е р Я н а

18. Найстаріші райони міста -, які знаходяться ліворуч та праворуч Замкового мосту

_____ та _____ фільварки

19. «Біломраморна красуня міцно спить

На свому ложі. Що їй сниться?

Про це знає янголятко біля неї на сторожі»

Вкажіть ім'я дівчини



20. Назва оборонної споруди 18 ст., яка зараз не існує.



Брама С _____ А _____

21. В якому місті Хмельницької області знаходиться могила народного героя, ім'ям якого названа найвища башта Старої фортеці

Летичів

Дунаївці

Ярмолинці

Практичне заняття №8

Місто в ХХ ст. та сучасність

1. Відомий вчений і педагог, державний, громадський, культурний та церковний діяч поч. ХХ ст., один з засновників університету у Кам'янці-Подільському

Ю. Сіцінський

І. Огієнко

В. Гагенмейстер

2. Директор художньо-промислової школи, автор подільських гривень 1919р. талановитий художник

Г		г									
---	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Під час I світової війни в 1916-1917рр. у військовому госпіталі в місті працював лікарем майбутній письменник

Михайло

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. На вул.Довгій в давнину була церква св.Миколая з чудотворною іконою. Ікона св.Миколая збереглася і зараз знаходиться в одній з українських православних церков Старого міста.

Петропавлівська

Миколаївська

Троїцька

5. 17 серпня 1918 р. в Кам'янець – Подільському засновано Український державний університет. Першим ректором закладу призначено талановитого вченого

Івана

О							о
---	--	--	--	--	--	--	---

6. Назва храму вірменської громади Кам'янця, зруйнований у 30 р. ХХст.

Святого Миколая

Святого Георгія

Святого Іоанна



7. В роки репресій в Кам'янці-Подільському було знищено шість унікальних культових споруд

8. Роман «Стара фортеця» написав вихованець Кам'янець-Подільської чоловічої гімназії

В. Беляєв

М. Бажан

К. Бучинський

9. Під час II Світової війни Кам'янець-Подільський був окупований нацистами у 1941р.

22 червня

10 липня

22 серпня

10. Під час окупації у 1942 р. в місті діяла молодіжна підпільна організація, яку очолював

Віктор Білоус

Вадим Поляков

Вілен Поворотін

11. Військами 4-ї танкової армії, яка в березні 1944р. визволяла наше місто від фашистів, командував генерал

Л

л

о

12. Кам'янець-Подільський було звільнено від нацистської окупації

_____ (число)

_____ (місяць)

_____ (рік).

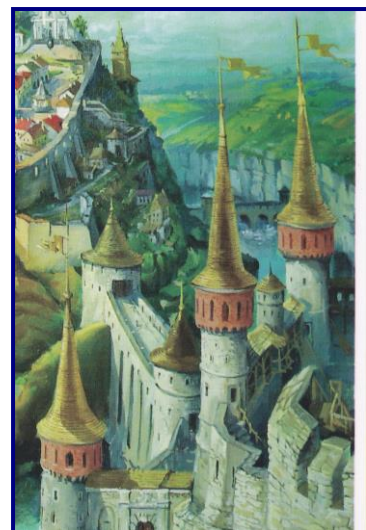
13. Подвиг М.Гастелло в небі Кам'янецьчини повторив екіпаж бомбардувальника ПЕ-2 під командуванням лейтенанта

				Ш			
--	--	--	--	---	--	--	--

14. До «Книги рекордів України» потрапили два мости Кам'янця-Подільського



та



15. Новопланівський міст з'єднує два райони міста

С				е
		с		о

та

Н				й
	л		н	

16. Автор збірок «Перлини Кам'яниччини», «Перлини Товтрів – Медоборів», «Збруч хлюпочеться»

С		с	–	Б									а
---	--	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	---

17. Заповніть таблицю

Розміщення та назва пам'ятки в ХІХ-поч. ХХст.	Сучасна назва, що зараз розміщено.
Жіноче духовне училище	
Бульварна вулиця	
Селянський банк	
Комерційний банк	

18. Палаючий стовб вогню-символ чернечого благочину василіан, а поряд янгол над водою

Назва церкви:

					ь		а
--	--	--	--	--	---	--	---



19. Під 27-метровим мостом є джерело з цілющою водою

Замковий

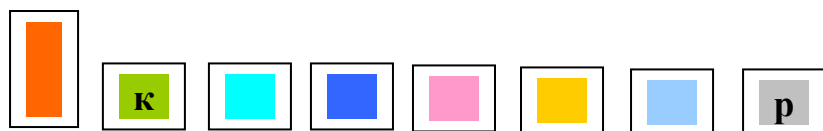
Турецький

Новопланівський

20. Біля якого храму знаходиться вірменський хрест-камінь (хачкар) з датою 1915рік

_____ к _____ ї _____ ь _____ й _____ костел

21. найдешевший сучасний пам'ятник Кам'янця, присвячений націям, які творили історію міста,



22. Перерахувати райони та частини м. Кам'янець-Подільський:

- | | |
|-----------|-----------|
| 1. _____ | 2. _____ |
| 3. _____ | 4. _____ |
| 5. _____ | 6. _____ |
| 7. _____ | 8. _____ |
| 9. _____ | 10. _____ |
| 11. _____ | 12. _____ |
| 13. _____ | 14. _____ |

Висновки

Дидактичний матеріал в практикумі «Історико-культурні об'єкти Кам'янця-Подільського» спрямован на розвиток творчих здібностей, навичок самоосвіти, підвищення інтересу у вихованців до вивчення історії рідного краю.

Використана література

1. Ганаба С. О. «Моє місто- Кам'янець-Подільський».- Кам'янець-Подільський, 2004.,
2. Завальнюк О. , Комарницький О. «Кам'янець-Подільський» Історико-популярний нарис.- Кам'янець-Подільський, 2001.
3. Збірник «Програми з позашкільної освіти: туристсько-краєзнавчий напрям»